

res erit futura: sic dum præscit messem tali tempore colligendam a Petro, simul præscit ipsius labores, diligentiam, et consilia. †

ARTICULUS QUARTUS.

De voluntate Dei.

Quæ spectant Dei voluntatem, de qua fusius agere solent theologi, sequentibus summatim attingemus pro tironis philosophi captu et necessitate.

1.º Voluntatem Deo inesse, fere per se notum est ex hucusque dictis; nam 1.º voluntas intellectum necessario consequitur, cum nihil sit aliud quam amor, vel appetitio boni per intellectum apprehensi: «cum igitur Deus sit intelligens, inquit D. Thomas (1), inest sibi voluntas qua placet sibi suum esse, et sua bonitas. 2.º Quia voluntas est perfectio simpliciter simplex, ac proinde Deo absolute et formaliter tribuenda.

2.º Sicut autem Dei intelligere est ipsum Dei esse, atque uno et simplicissimo actu suam essentiam et alia a se intelligit, ita Dei velle est ipsum Dei esse, unoque et simplicissimo actu, suam bonitatem et alia bona a se distincta vult.

3.º Cave tamen ne inde inferas, Deum alia a se velle necessario, sicut necessario vult suam essentiam et bonitatem; siquidem, cum ejusmodi bona a Deo distincta, eatenus sint bona quatenus existunt, et prout sunt participationes essentia divina, eatenus vero existant quatenus Deus libere vult eas existere, consequitur plane Deum ea velle necessario, non absoluta, sed hypothetica tantum necessitate. Unde volitio horum bonorum est necessaria in Deo ex hypothesi existentia ipsorum, sicut scientia visionis solum est necessaria ex hypothesi creationis mundi.

4.º Atque exinde colligitur, Deum alia a se libere velle absolute loquendo; quandoquidem necessarium nexum non habent cum divina bonitate, quæ Deo sufficientissima existit, et quam unice Deus ex necessitate vult. Ut enim scite et ad

(1) Sum. cont. Gent., lib. 1.º, cap. 72.

rem habet D. Thomas: «Voluntas non ex necessitate fertur in ea quæ sunt (dicunt ordinem) ad finem, si finis sine his esse possit: non enim habet necesse medicus ex suppositione voluntatis quam habet de sanando, illa medicamenta adhibere infirmo, sine quibus potest nihilominus infirmum sanare. Cum igitur divina bonitas sine aliis esse possit, quinimmo nec per alia ei aliquid accrescat, nulla inest ei necessitas ut alia velit, ex hoc quod vult suam bonitatem (1).»

5.º Ergo duplex distinguere oportet objectum voluntatis divinae, scilicet, unum *primarium*, quod etiam *formale*, et *motivum* nuncupatur, estque ipsa bonitas divina, quæ ex propria ratione Dei voluntatem veluti movet tanquam ejusdem finis necessarius, immo vero cum ipsa identificatus; unde et objectum *necessarium* dici potest. Alterum *secundarium*, quod etiam *materiale* et *liberum* dici potest; suntque bona quævis a Deo distincta. Atque hæc quidem Deus vult eodem actu quo vult suam bonitatem, sicut alia a se intelligit, intelligendo suam essentiam, ita tamen ut bonitas se habeat tanquam finis, et sit ratio volendi ejusmodi creata bona; nam «cum Deus alia a se non velit nisi propter finem, qui est sua bonitas, non sequitur quod aliquid aliud moveat voluntatem ejus, nisi bonitas sua (2).» Deus itaque suam bonitatem ex necessitate vult, alia vero bona, si existunt, vult propter suam bonitatem tanquam propter finem; quia tamen hujusmodi finis, seu Dei bonitas æque salvatur *cum* et *sine* existentia bonorum creatorum, horum volitio absolute spectata, non *secundaria* modo, sed *libera* est respectu Dei (3).

(1) Sum. cont. Gent., lib. 1.º, cap. 81.

(2) Sum. Theolog. 1.º P., q. 49, art. 2.º ad 2.º m.

(3) Merito proinde D. Thomas, postquam distinxit objectum voluntatis in principale et secundarium, subdit: «Voluntas igitur divina habet pro principali volito id quod naturaliter vult, et quod est quasi finis voluntatis, scilicet, ipsa bonitas sua, propter quam vult quidquid aliud a se vult; vult enim creaturas propter suam bonitatem, ut Augustinus dicit, ut videlicet sua bonitas quæ per essentiam multiplicari non potest, saltem per quandam similitudinis participationem diffundatur ad multa. Unde ea quæ circa creaturas vult, sunt quasi ejus volita *secundaria*, quæ propter suam bonitatem vult, ut divina bonitas sit ejus voluntati ratio volendi omnia, sicut sua es-